

Korinin dnevnik

Maius

1. V.

U maju se udaju samo loše djevojke pa nema svatova, ali mogu se veseliti barem pripremama za udaju Pomponijine sestre, koju zovemo Mlađa. **Kalende** su počele žrtvom koju Vulkanov flamen prinosi Vulkanovoj ženi, božici proljeća i rasta, Plejadi **Maji**, po kojoj je mjesec i dobio ime. Kasnije ću prošetati do njenog nedavno obnovljenog hrama na Aventinu, u koji ne smiju muškarci. Taj je hram Maji, pod imenom Dobre božice, majke zemlje, posvetila jedna od Klodija. (Muž kaže da moram paziti: da one starije i čestite pripadnike te obitelji nazivam Klaudiji, poput Klaudije Pete koja je dovela Kibelin kamen, a Klodiji su, kaže on, oni osramoćeni sestra i brat koji su se pravili plebejcima da bi politički imali nadmoć nad Ciceronom. Meni je sve to ista familija, kao što se i vidi iz zapisa prošlog mjeseca.) Prije nego muž ode na forum, zapalit ćemo tamjan i ostaviti poseban kolačić od sezama u larariju jer cijeli ovaj mjesec častimo duhove predaka (zato neki kažu i da se maj zove po riječi kojom ih nazivamo, *maiores*). Danas također cijeli Rim kao svoje zaštitnike časti Lare smještene u bivšoj kraljevskoj palači, *Regiji*, i moli ih za zaštitu od požara kojih zna biti dosta u ovom mjesecu kad se zbog noćne hladnoće još pali vatra, a po poljima se često spaljuje korov.

2. V.

Šest dana do nona još uvijek traju *Floralije* pa smo htjeli ići u cirk, ali pada kiša pa ništa od toga. Krivo mi je samo jer sam se nadala da ću vidjeti neobične životinje. Prošle je godine slon hodao po užetu; tko zna što su edili našli ovaj put? Možda leoparde koji znaju računati? Sjedim ispod trijema u vrtu, gledam mokro zelenilo i razmišljam o staroj priči kako je božica Flora pomoću cvijeta koji liječi junice od jalovosti učinila Junonu majkom Marsa bez Jupiterove pomoći. Baš me zanima koja je to točno biljka bila... Ako se kiša nastavi i sutra, ništa od utrke zečeva i koza u cirku, ništa od večernje gozbe i pijanih družina koje odjevene u šarenu odjeću bauljaju gradom noseći baklje i u Florinu čast pjevaju do kasno u noć...

9. V.

Sedmi dan prije ida jedan je od najsumornijih dana, zapravo noći, u godini. *Lemurije* su, dan pun lemura, nemirnih i gladnih duhova mrtvih, kad se ne smije ništa raditi, pa su čak i hramovi zatvoreni da se ne navuče neko zlo. Samo smo odnijeli darove, cvijeće i kolače, na grobove svojih predaka, da se ne naljute na nas i ne počnu

nas progoniti. Kao svaki pobožni *pater familias*, moj muž ustaje u pola noći, kad sve spava i kad psi i ptice utihnu, stisne palce u fige (kako bi se zaštitio od lemura ako ga susretne) i bosonog ode oprati ruke u izvorskoj vodi. Zatim uzima grah i, prolazeći kroz cijelu kuću, razbacuje ga iza leđa govoreći: „Ovo bacam, ovim grahom otkupljujem sebe i svoje”, devet puta bez osvrtnja. U mraku iza njegovih leđa tihe i nevidljive sjene predaka skupljaju ta zrna kao zadovoljštinu. Muž opet opere ruke, prođe po kući lupajući bakrenim posuđem da bukom otjera nahranjene duhove i devet puta ponovi: „Izidite, očinske duše!” Nakon toga možemo mirno zaspati, ali sve se mora ponoviti i prekосуtra i opet dva dana nakon toga.

14. V.

Dok muž bude na skupštini, idem do Pomponije pomoći pripremati miraz za njenu sestru. Putem nailazim na procesiju koju vode Vestalke, a za njima pontifici i pretor. Danas su *Argivci* pa će na starom drvenom Sublicijskom mostu baciti u Tiber slammate lutke vezanih ruku i nogu, koje su pokupile iz 27 svetišta po gradu. Baka nas je, kad smo bili mali, plašila pričom kako su u davna vremena s mosta bacali žive šezdesetogodišnjake da umilostive Saturna. Onda ih je Herkul podučio neka ih zamijene slammnatim figurama, koje se po njegovim suputnicima i zovu Argivci.

15. V.

Na **ide u maju** najviše volim popodne ići kupovati, jer je raspoloženje pogodno za cjenkanje. Rodendan je **Merkura**, Majinog sina s Jupiterom, boga trgovine i lukavstva, pa trgovci slave **Merkuralije**, dok se žrtva prinosi u njegovom hramu na Aventinu, ponad cirka. Odlazim s Milfionom na Kapenska vrata i gledam raznorazne prodavače kako u zadignutim tunikama pale tamjan za prinos, dime vrčeve, grabe Merkurovu vodu iz izvora, umaču u nju lovorove grančice i škrope sebe, robu i svoja kola i zaprege. Čiste se od svih prethodnih laži i krivih zakletvi te zazivaju milost bogova za sve buduće prevare od kojih se nadaju da će imati koristi. Smijem se tom naivnom licemjerju, zamišljajući kako se i lopov Merkur, najnestašniji od olimpskih bogova, od srca negdje smije.

23. V.

Tubilustrij u maju: opet čišćenje truba ujutro. Danas me ne smetaju jer ionako putujemo za Preneste. Prekосуtra, **osam dana prije junijskih kalenda**, proslavit ćemo u tamošnjem veličanstvenom svetištu blagdan **Fortune Primigenije**, božice sreće, zaštitnice cijelog rimskog naroda od trenutka rođenja. U proročistu ćemo zamoliti dječaka, koji predstavlja tajnovitog Jupitera, da nam iz kutije izvuče letvicu od hrastova drveta na kojoj je zapisana naša sudbina.

29. V.

Vraćamo se kući na *Ambarvalije*, kad Arvalska braća triput obilaze granicu polja oko Grada sa svinjom, ovcom i bikom koje onda žrtvuju Cereri i Marsu kao bogovima poljodjelstva, i svojom pjesmom od zlih sila štite žito koje počinje dozrijevati. Dok procesija prolazi u daljini, pospano se ljuljam u nosiljci i slušam dijelove stihova pune zastarjelih, nerazumljivih riječi: *enos Lases iuvate, neve lue rue Marmar... enos Marmor iuvato, triumphe triumphe triumphe...* U mislima mi se miješaju s jednako nerazumljivim riječima proročanstva koje smo dobili iz Prenesta: „Jelen ratnik u konjaničkoj opremi raspršit će stado, ali neće naškoditi ovci”.

Argivci – *Argei*, naziv za 27 lutki od trske i slame koje su se 17. marta polagale u svetišta diljem Rima, odakle ih je svečana procesija skupljala 14. maja (blagdan nosi ime po njima) i Vestalke bi ih bacile s najstarijeg mosta (*pons Sublicius*) u Tiber. Ni sami Rimljani nisu sigurni što predstavlja ritual za koji se smatra da je zamjena za ljudske žrtve iz davnih vremena, a objašnjava se da se zovu po grčkim doseljenicima u Lacij, bilo pratiocima Euan-dra, bilo Herkula.

Arvalska braća – *fratres Arvales*, svećeničko društvo sastavljeno od 12 patricija posvećenih božici *Dea Dia* (za koju se pretpostavlja da je izjednačena s Akom Larencijom, odgojiteljom Romula i Rema), zaduženih za žrtve Larima i drugim poljoprivrednim božanstvima

edili – *aediles*, jedna od magistratura, državnih službi u Rimu, zadužena većinom za *panem et circenses*: brinu se za podjelu žita i organiziraju javne svečanosti

lemuri – *lemures*, naziv za duhove zlonamjernih mrtvih, onih koji su umrli nasilnom smrću, nisu dostojno pokopani ili ne dobivaju propisane žrtve pa se vraćaju na gornji svijet da bi se osvetili

Mlađa – kod Rimljana je bio običaj da se žensko dijete nazove obiteljskim imenom oca, a ako je kćeri bilo više, sljedeća bi dobivala nadimak „Mlađa” (npr. *Antonia Minor*) ili redni broj (npr. *Claudia Quinta*, *Clodia Quarta*)

pater familias – titula svakog rimskog gospodara kuće, koji kao glava obitelji ima pravo odlučivanja o životu i smrti članova svoje obitelji (žene, djece, robova...)

Saturn – *Saturnus*, bog usjeva i obilja, vladao je svijetom prije Jupitera, u „zlatno doba”, dok su ljudi bili jednaki, a zemlja rađala plodove sama od sebe

Maja Matasović

Fakultet hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

